

Bærum kommunes klagenævnd

Årsrapport 2016

Mars 2017

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
1.1 Generelt om Klagenevndens arbeid	3
1.2 Generelle bemerkninger vedrørende klagene i 2016	4
1.3 Viktigheten av at klager får god og tilstrekkelig informasjon.....	4
1.4 Kort informasjon om klagesaksbehandlingen	5
1.5 Oppsummering	5
2. Medlemmer og varamedlemmer.....	6
3. Møtene i Klagenevnden.....	7
4. Nærmere om klagesakene i perioden.....	7
4.1 Saksutviklingen fra 2003 til 2016:	7
4.2 Utviklingen i antall saker etter enkelte sakstyper - 2007-2016:	8
5. Nærmere om klagesakene i 2016.....	9
5.1 Antall saker 2016	9
5.2 Fordeling av saker etter sakstype	9
5.3 Utfallet av klagesaksbehandlingen.....	9
5.4 Oppfølging av fylkesmannens behandling.....	10
6. Kort om enkelte sakstyper	11
6.1 Sosialhjelp	11
6.2 Pleie- og omsorgssaker	12
6.3 Kommunale boligsaker og startlån	13
6.4 Barnehagesaker.....	15
6.5 Skolesaker.....	15
6.6 Barnevernsaker - oppreisningsordning	17
6.7 Andre typer saker	18

1. Innledning

Årsrapporten omfatter tidsrommet fra 01.01.2016 til 31.12.2016. Rapporten gir kort informasjon om Klagenevndens arbeid, klagesaksbehandlingen, oversikt over medlemmer og varamedlemmer i nevnden, møter, opplysninger om antall saker og kort informasjon om enkelte sakstyper som har vært behandlet.

Rammene for Klagenevndens virksomhet er fastsatt i Reglement for Bærum kommunes klagenevnd (kommunestyrevedtak av 15.11.95). Klagenevnden i Bærum kommune er opprettet av kommunestyret med hjemmel i § 28 annet ledd i forvaltningsloven.

Klagenevnden er klageinstans for alle enkeltvedtak truffet av administrasjonen eller folkevalgt organ (unntatt kommunestyret), med mindre annet følger av lov eller er vedtatt av kommunestyret. Videre skal alle klager på enkeltvedtak etter særlovgivningen for kommunal sektor (f.eks. sosialtjenesteloven, kommunehelsetjenesteloven) også behandles av Klagenevnden. Unntatt er klagesaker etter plan- og bygningsloven som skal behandles av Planutvalget.

Et enkeltvedtak er etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene a og b, definert som en avgjørelse som treffes under utøvelse av offentlig myndighet, og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter for en eller flere bestemte personer. Det må avgjøres konkret i det enkelte tilfelle om et vedtak er enkeltvedtak eller ikke. Eksempler på enkeltvedtak, som er klagebehandlet, fremkommer nedenfor i årsrapporten.

1.1 Generelt om Klagenevndens arbeid

Funksjon og mandat

- Styrker rettsikkerheten for innbyggerne ved at administrasjonens enkeltvedtak kan overprøves og gi trygghet for at det treffes riktige avgjørelser.
- Handlingsrom; Klagenevnden prøver alle sider av det påklagede vedtaket, og det skjønn som er utøvet. Klagenevnden kan avvise saken, oppheve, endre eller stadfeste det påklagede vedtaket.
- Alle kommunale enkeltvedtak blir endelig behandlet i Klagenevnden. Vedtak etter særlover som ikke gir klageren fullt medhold går videre til Fylkesmannen.
- Klagenevndens handlingsrom er begrenset av gjeldende regelverk og politiske vedtak. Det er også visse begrensninger i adgangen til å endre vedtaket til skade for klageren.

Overprøving av praktiseringen av regelverk

- Sikre at kommunal praksis støttes av regelverk (lovgrunnlag, forskrift, politisk vedtak/hjemmel finnes).
- Sikre at kommunal praksis er ajour med lover, forskrifter og politiske vedtak.

Kreve tydelig argumentasjon for vedtak

- Hjemmel skal refereres.
- Sikre likebehandling av like saker.
- Sikre konkret, individuell vurdering av hver klage.

Forøvrig

- Ha oppmerksomhet på regelverk som ikke virker etter formålet.
- Gi tilbakemelding til kommunestyret i årsrapporten.

1.2 Generelle bemerkninger vedrørende klagen i 2016

Oppfølging av fylkesmannens avgjørelser:

Kommunestyret vedtok 25.5.2016 at "I fremtidige rapporter fra Klagenævnden skal utfallet av Fylkesmannens behandling av oversendte klagesaker fremkomme." Klagenævnden sekretariat har etterlyst fylkesmannens avgjørelser, men det har vært vanskelig å få oversendt kopi av avgjørelsene fra administrasjonen, som er mottaker av fylkesmannens avgjørelser. Klagenævnden mener dette må rettes opp umiddelbart. Til denne årsrapport har Klagenævnden mottatt kopi av noen fylkesmannsavgjørelser og vil kommentere dette under punkt 5.4.

Kommunale boliger/startlån:

Klagenævnden ønsker å fremheve, etter å ha mottatt opplysninger fra administrasjonen, at kriteriene for kommunale boliger som er vedtatt av Sektorutvalget bistand og omsorg 09.12.10 nå bør revideres. Dette er på bakgrunn av flere problemstillinger administrasjonen har tatt opp med Klagenævnden i forbindelse med klagesakene. Når det gjelder avslag på startlån mener Klagenævnden, på bakgrunn av klagesaksbehandlingene, at det vil være en fordel om Bærum kommunes retningslinjer for å få innvilget startlån blir politisk behandlet.

Elevpermisjonssaker:

I Klagenævdens årsrapport for 2015 ble det påpekt forskjell mellom hjemmelsgrunnlaget for elevpermisjoner og administrasjonens praksis. Klagenævnden har registrert at det fortsatt er de retningslinjene som er ytterligere skjerpet fra administrasjonen og ikke politisk

behandlet, som ligger på Bærum kommunes nettsider. Klagenævnden har også erfart at flere skoler anvender disse retningslinjer. Dette har for Klagenævnden ført til flere utsettelse og opphevelser av vedtaket med tilbakesendelse til administrasjonen for ny behandling. Dette vil kommenteres nærmere under punktet 6.5.

Utsatte saker:

Det har vært nødvendig å tilbakesende flere klagesaker til administrasjonen enn tidligere. Årsaken er at sakene har vært mangelfulle. Dette gjelder manglende opplysninger og at det ikke har fremkommet om det er foretatt en individuell vurdering av søkeren. Det er også slik at Klagenævnden vedtar å utsette en klagesak med tidsfrist til neste møte, men at etterspurte tilleggsopplysninger og/eller dokumentasjon fra administrasjonen ikke alltid mottas i tide.

Oversendes alle klagesakene til Klagenævnden?:

Klagenævnden vil fremheve at det er usikkert om alle klagesaker som Klagenævnden skal behandle blir oversendt. I saksfremlegget til kommunestyret vedrørende nye reglementer mm, sak 115/16 i møte 07.12.16, står det at praksis ikke er i samsvar med Klagenævdens reglement. Dette misforholdet må rettes opp snarest.

1.3 Viktigheten av at klager får god og tilstrekkelig informasjon

Klagenævnden erfarer at det er sammenheng mellom god informasjon og mengden av klager samt kvaliteten på dem. Følgende forhold synes spesielt viktig:

- Presis nok informasjon om regelverk, rettigheter, plikter og vilkår til at forventninger hos innbyggere blir realistiske.
- Kunnskap om rett til å klage på enkeltvedtak.
- Kunnskap om klageprosess.
- Evne til å formulere klage, mulighet for å få hjelp.
- Årsrapport fra Klagenevnden tilgjengelig på kommunens hjemmesider.

1.4 Kort informasjon om klagesaksbehandlingen

Det er i utgangspunktet forvaltningslovens saksbehandlingsregler for enkeltvedtak og klage som legges til grunn for saksbehandlingen, jfr. lovens kap. IV, V og VI.

Klagen skal fremsettes for det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket. Klageren har krav på veiledning og i visse tilfelle hjelp til å sette opp klagen skriftlig.

Når administrasjonen ved klagesaksbehandling ikke finner å omgjøre vedtaket, oversendes klagen til Klagenevnden.

Klagenevnden påser at saken er så godt opplyst som mulig før den treffer vedtak, og kan derfor pålegge administrasjonen å foreta nærmere undersøkelser m.v.

Klagenevnden prøver alle sider av det påklagede vedtak. Det vil si rettslige og faktiske spørsmål, saksbehandlingen og det skjønnet som er utøvet. Klagenevnden er ikke bundet av de grunner klageren anfører i klagen. Klagenevnden er heller

ikke bundet til den påstand parten måtte ha lagt ned i forbindelse med klagesaken, eller til å holde seg til de deler av saken klageren har påklaget. Dog er det visse begrensninger i adgangen til å endre vedtaket til skade for klageren.

Klagenevnden avgjør saken med endelig virkning i henhold til forvaltningslovens klageadgang. Klageren har dog mulighet for klage til Sivilombudsmannen eller reise sak for domstolene. Klagesaker som behandles etter særlovgivningen, og hvor Klagenevnden opprettholder administrasjonens vedtak, er det den statlige klageinstans som avgjør saken med endelig virkning i henhold til forvaltningsloven (dog også her mulighet for klage til Sivilombudsmannen eller reise sak for domstolene). Klagenevnden underretter klageren direkte om Klagenevndens vedtak.

1.5 Oppsummering

En kommunal klagenevnd, som i Bærum kommune, styrker rettssikkerheten for innbyggerne ved at de gis mulighet til å få prøvet sin sak på en enkel måte, og ikke minst å få prøvet det skjønnet som er utøvet. Å klage til et forvaltningsorgan gir raskere et resultat enn å gå til domstolene. Klageretten er ment å gi en ekstra sikkerhet for at det treffes riktige avgjørelser. Det er derfor viktig at Bærums innbyggere blir opplyst om den rettighet de har til å klage. Klagenevndens årsrapporter er en informasjonskilde for innbyggerne om klageordningen. Klagenevnden fremla sin første årsrapport i 2004.

2. Medlemmer og varamedlemmer

I perioden 01.01.16 til 31.12.16 har Bærum kommunes klagenevnd hatt følgende sammensetning;

Medlemmer:

Torill H. Heggen, leder (H)
Mari Hjemdal (H)
Bjørn Håkon Theigen, nestleder (Frp)
Kim Erik Zimmer (MDG)
Anne Elisabeth Braathen (SV)

Varamedlemmer:

Olav Hodne Skard (H)
Odd Bjarne Olander (H)
Sissel Hauklad (H)
Aud Voss Eriksen (H)

Harry Brenna (Frp)
Marie Peter (Frp)
Irina Løberg (Frp)

Harald Sævareid (SV)
Sheida Sangtarash (SV)
Erik Thoralf Skolem (SV)

Liv Baggerånås (MDG)
Jo Rune Ugulen (MDG)
Ingvild Hancke Øgstad (MDG)

Klagenevndens sekretariat

Politisk sekretariat ved:
Juridisk spesialrådgiver Anne-Grete Bukier

3. Møtene i Klagenævnden

Klagenævnden har avholdt 16 møter, et møte med Asker kommunes klageutvalg og to fagseminar for Klagenævdens medlemmene.

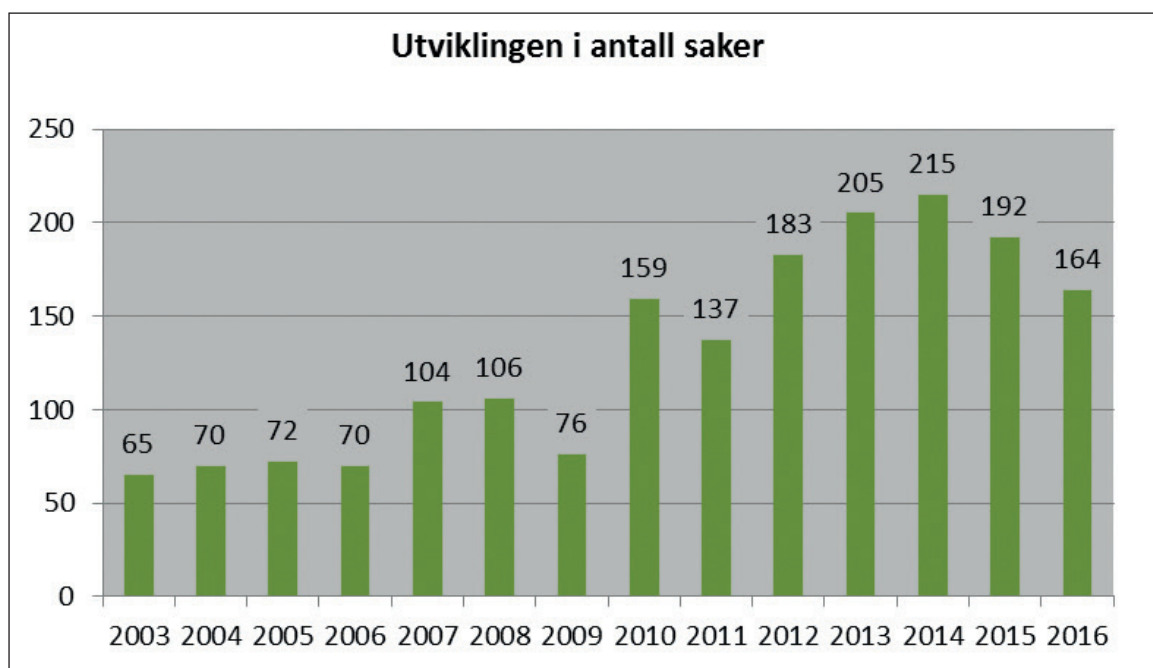
Klagenævnden treffer sine vedtak i møtet og saksbehandlingen er skriftlig. Før behandling av klagesakene vurderer Klagenævnden om sakene skal behandles for lukkede dører, jfr. kommunelovens § 31 nr. 2 og

taushetsplikt, jfr. forvaltningsloven § 13 og offentlighetsloven § 13.

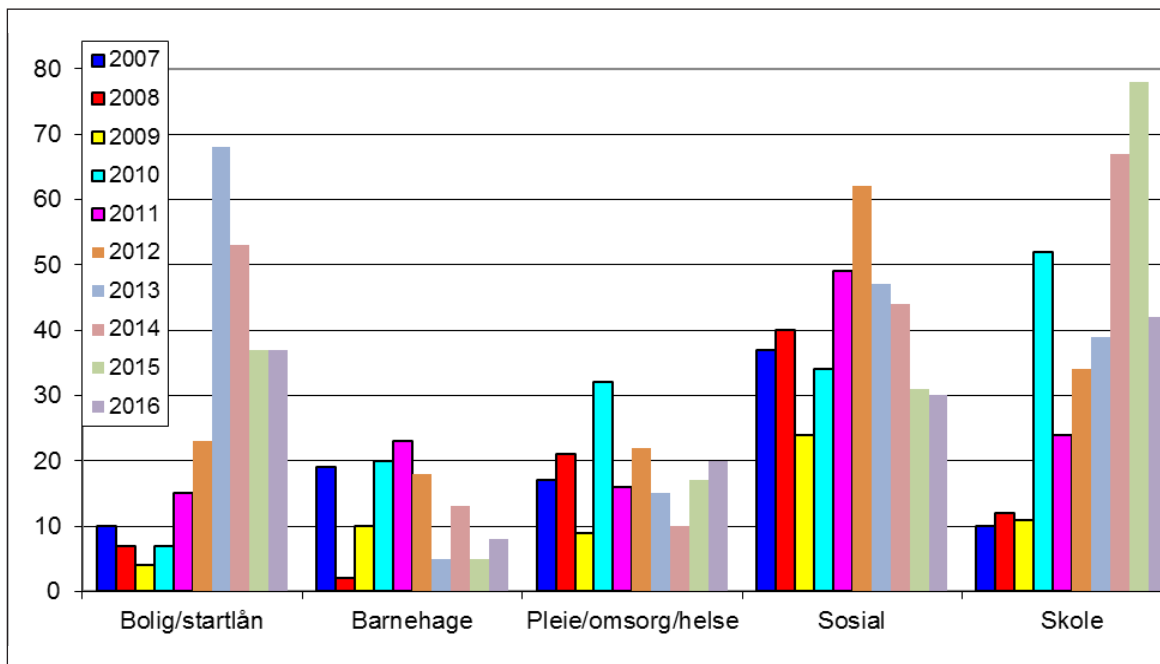
Det er etablert rutiner for overlevering og tilbakelevering av dokumenter mellom sekretariatet og Klagenævdens medlemmer, som ivaretar lovens krav til håndtering av taushetsbelagte opplysninger. Når det gjelder møteinnkallinger og protokoller er disse offentlige. Møteinnkallingene er lagt ut på Bærum kommunes internettsider.

4. Nærmere om klagesakene i perioden

4.1 Saksutviklingen fra 2003 til 2016:

4.2 Utviklingen i antall saker etter enkelte sakstyper - 2007-2016:

Kommentarer til ovennevnte diagram gjeldende 2016:

Den eneste sakstypen med vesentlig endring er den tilnærmede halveringen av skolesaker. Administrasjonen har ikke kunnet påvise noen konkret grunn for dette.

På bakgrunn av klagesaksbehandlingen har Klagenævnden erfart at reduksjonen i hovedsak gjelder elevpermisjoner og skoleplass.

5. Nærmere om klagesakene i 2016

5.1 Antall saker 2016

I 2016 behandlet Klagenævnden 164 saker. Antallet inkluderer 16 protokoller, en sak om årsrapporten og klagesaker som er behandlet i flere møter.

5.2 Fordeling av saker etter sakstype

Tabellen nedenfor gir en oversikt over saker som er behandlet i 2016 fordelt etter sakstype.

Sakstype	Antall i 2016
Sosiale tjenester	30
Kommunale boliger	18
Startlån/tilskudd/kommunal bostøtte	19
Pleie/omsorg	20
Barnehager	8
Skole	42
Barnevern/oppreisning	3
Parkering for forflytningshemmede	2
Tilskudd til kulturformål	1
Teknisketj.- tilkoblingvann, ledningsnedleggelse	4
Totalt	147

5.3 Utfallet av klagesaksbehandlingen

Nedenfor følger en tabellarisk oversikt over Klagenævdens avgjørelser i 2016 fordelt på sakstyper og resultat.

Den tabellariske oversikten viser at Klagenævnden fattet 147 enkeltvedtak. Dette inkluderer 29 saker som ble vedtatt utsatt og behandlet i flere møter. Utsettelsene skyldes hovedsakelig mangelfulle opplysninger og dokumentasjon. Av den grunn har det vært behov for supplerende opplysninger fra administrasjonen for å sikre best mulig beslutningsgrunnlag.

Det har videre vært et problem at etterspurte tilleggsopplysninger og/eller dokumentasjon fra administrasjonen ikke ble mottatt til oppsatt møte for saken.

I 16 klagesaker ble vedtaket opphevet og tilbakesendt administrasjonen for ny behandling – elevpermisjoner, kommunal bolig og tekniske tjenester.

I tre klagesaker ble vedtaket opphevet og klagen tatt til følge – barnevern/oppreisning, skoleplass og parkering for forflytningshemmede.

To klagesaker ble trukket av klageren – startlån og skoleplass.

En klagesak ble avvist på formelt grunnlag (ikke enkeltvedtak) – privat botilbud.

35 klagesaker ble ikke tatt til følge – endelige avgjørelser.

Det ble oversendt 61 klagesaker til fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Oversikt over utfallet av klagesaksbehandlingen:

Sakstype	Antall saker 2016	Tatt til følge	Tilbake-sendt adm. Vedtak opph	Ikke tatt til følge,- endelig avgjørelse	Ikke tatt til følge, - oversendt fylkesmannen	Utsatt klagesaks-behandl. m.m.
Sosialtjeneste	30				29	1
Kommunalutleiebolig	18		2	15		1
/startlån/tilskudd/kom. bostøtte	19		4	10		4
Pleie/omsorg/helse	20		1	2	12	4
						1**
Barnehageplass/spe. ped.hjelp	8			3	2	3
Skole	42	1	8		18	14
						1*
Tidl.barnevern oppreisning	3	1		2		
Parkering forflytningshemmede	2	1		1		
Kulturtilskudd	1			1		
Tilkobl.vann og ledningtillatelse	4		1	1		2
Sum klagesaker	147	3	16	35	61	32

*trukket **avvist

5.4 Oppfølging av fylkesmannens behandling.

Kommunestyret vedtok 25.5.2016 at “I fremtidige rapporter fra Klagenævnden skal utfallet av Fylkesmannens behandling av oversendte klagesaker fremkomme.” Som nevnt tidligere i rapporten har det ikke vært mulig å få fullstendig oversikt over Fylkesmannens avgjørelser i 2016. Beskrivelsen nedenfor baserer seg derfor på de sakene vi har mottatt. Det er derfor ikke mulig å gi et fullstendig resultat av hvor mange av klagesakene som har blitt opprettholdt og/eller endret.

I 2016 oversendte Bærum kommune/ Klagenævnden 61 klagesaker til fylkesmannen for behandling. Dette er saker hvor Klagenævnden opprettholdt administrasjonens vedtak. Av 61 klagesaker er 36 saker ferdigbehandlet hos Fylkesmannen og utfallet kjent for Klagenævnden.

Klagesaken er ikke sluttbehandlet før fylkesmannen har truffet endelig avgjørelse i saken. Det er derfor også viktig for Klagenævnden å få klagesaksavgjørelsene for bl.a. å kunne holde seg orientert om eventuelle prinsipputtalelser, spesielt hvor fylkesmannen omgjør Bærum kommunes avgjørelse.

Fylkesmannens behandling har gitt følgende resultat:

Sakstype	Antall saker oversendt 2016	Klage-nevndens vedtak opprettholdt	Klagenevndens vedtak endret	Ikke ferdig behandlede saker hos Fylkesmannen
Sosialsaker	29	23	1 delvis omgjøring 1 opphevet	4
Pleie/omsorg/helse	12	2	1 delvis omgjøring 1 opphevet	8
Barnehage	2			2
Skole	18	6	1 opphevet	11
Sum klagesaker	61	31	5	25

6. Kort om enkelte sakstyper

6.1 Sosialhjelp

Regelverket

Sosialhjelpsaker er saker som reguleres av lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen m/forskrifter m.m. Søkere som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk støtte. Det er en forutsetning at den som søker hjelp først har utnyttet sine muligheter til å sørge for seg selv eller har utnyttet sine økonomiske rettigheter. Økonomisk sosialhjelp skal primært være en midlertidig ytelse og skal ideelt innrettes slik at den som søker hjelp blir selvhjulpen. Hjelpen kan ytes som lån, garanti for lån eller som bidrag. Lovens formål forutsetter en helhetlig tilnærming som krever en koordinering av tjenester på NAV-kontoret og et utstrakt samarbeid med kommunen forøvrig og andre offentlige instanser som har arbeidsoppgaver med betydning for de sosiale tjenestene. Samarbeidet omfatter generelle oppgaveløsninger og konkrete enkeltsaker.

Saksbehandlingen

De fleste klagesakene er avslag på søknader om økonomisk støtte. Dette er for eksempel avslag på søknader om dekning av kostnader til husleie, strøm, innbo og livsopphold.

Boutgifter er fortsatt den største enkeltutgiften for mange husholdninger, og disse utgiftene kan være så høye at søkerne ikke har mulighet til å finne en bolig innenfor en kostnadsramme vedkommende selv kan klare. Flere av dem som søker økonomisk støtte til boligutgifter får hjelp via den statlige økonomiske bostøtteordningen (forvaltes av Husbanken i samarbeid med kommunen). Bostøtte er en økonomisk støtteordning for husstander med lave inntekter og høye boutgifter.

Klagenevndens erfaringer er fortsatt at de fleste av klagerne har et svært sammensatt behov for hjelp/bistand og dermed er avhengige av forsvarlige, helhetlige løsninger fra flere deler av forvaltningen. Klagenevnden mener at det derfor fortsatt er viktig at en god oppfølging av koordineringsansvaret

vil kunne gi klagerne et bedre og riktigere resultat. Dette krever et godt samarbeid med alle virksomheter som utfører oppgaver og tilbyr tjenester på velferdsområdet. Derfor fremheves igjen at det er viktig at administrasjonens (NAV Bærums sosiale-tjenester) koordineringsansvar ivaretas og prioriteres. Ifølge sosialtjenesteloven har NAV Bærum/sosialtjenesten en plikt til å gi opplysninger, råd og veiledning, deriblant økonomisk rådgivning, som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer, eller sørge for kontakt med andre som kan gi råd i den aktuelle sak.

6.2 Pleie- og omsorgssaker

Avlastningstiltak

Regelverket

Pårørende og andre med særlig tyngende omsorgsarbeid har rett til tiltak som kan lette omsorgsbyrden, jfr. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-8 og helse- og omsorgstjenesteloven §3-1 Bestemmelsen gir ikke rett på en bestemt tjeneste, men gir omsorgspersonen rett på utredning av behovet og et vedtak.

Aktuelle tiltak kan være ulike tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 som har avlastende virkning. Dette kan for eksempel være personlig assistanse i form av ulike former for praktisk bistand, helsetjenester i eller utenfor institusjon, rene avlastningstiltak eller ulike kombinasjoner av disse.

Dette vil si at kommunen har en viss frihet i valget av hvilke tiltak og tjenester som skal dekke omsorgsyterens behov for avlastning, men skal legge stor vekt på omsorgsyterens mening ved utforming av tilbudet. Tiltakene kan rettes direkte mot personen som har omsorgsoppgavene, og/

eller de kan rettes mot den aktuelle pasient eller bruker, men utformes slik at de har avlastende virkning for personen med omsorgsoppgavene.

Saksbehandling

Klagenevnden behandlet flere klager i år vedrørende avslag på avlastningstiltak. Klagernes begrunnelse er at avlastningen ikke ivaretar/dekker tilstrekkelige det behovet familien har med sitt særlig tyngende omsorgsarbeid.

Det er imidlertid, som nevnt, kommunen som har det avgjørende ordet i valget av tiltak og tjenester, men innholdet i tjenestetilbudet skal være forsvarlig. Dette gjelder både overfor den aktuelle pasient eller bruker og overfor omsorgsyteren.

Omsorgslønn

Regelverket

Regelen om omsorgslønn er hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6. En privat omsorgsyter har ikke et rettskrav på omsorgslønn. Etter denne bestemmelsen har kommunen en plikt til å ha en ordning med omsorgslønn til de som har særlig tyngende omsorgsarbeid, og det må settes av tilstrekkelige midler til omsorgslønn på budsjettet. Omsorgslønn er en kommunal betaling til pårørende eller frivillige omsorgsytere med omsorg for personer som har stort omsorgsbehov på grunn av f.eks alder, funksjonshemming eller sykdom. Hovedformålet med omsorgslønnsordningen er å bidra til best mulig omsorg for de som trenger hjelp i dagliglivet og å gjøre det mulig for private omsorgsytere å fortsette med omsorgsarbeidet.

Saksbehandlingen

Klagenevnden har i år behandlet færre klagesaker vedrørende omsorgslønn. Det

er kommunen som avgjør om det skal ytes hjelp i form av omsorgslønn eller om det skal benyttes en annen hjelpeform til den som har krav på tjenester. Omsorgsarbeidet må kunne karakteriseres som særlig tyngende. Omsorgslønn er en ordning som bør benyttes når den vurderes som den beste hjelpeformen, både for den hjelpetrengende, omsorgsyter og av kommunen. Denne vurdering skal foretas etter en bred skjønnsmessig helhetsvurdering, hvor omsorgslønn ses i sammenheng med andre pleie- og omsorgstjenester.

Klagenevnden har erfart at det fortsatt er slik at klagerne forventninger til å få innvilget omsorgslønn ikke er helt i samsvarer med ordningens vilkår og praktisering av denne. Dette gjelder også for de som klager på størrelsen av omsorgslønn, dvs de mener at den ikke står i forhold til det de yter av hjelp og tjenester. Det kan derfor virke som det fortsatt bør sees på hva som kan gjøres med informasjonen om ordningen, slik at søkerne forventninger blir mer realistiske.

Innenfor området pleie- og omsorgsaker har Klagenevnden forøvrig behandlet klager vedrørende:

- Tilrettelagt aktivitetstilbud
- Botilbud
- Dagopphold
- Egenandel for langtidsplass
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Støttekontakt
- Aktivitetstilbud
- Tilrettelagt arbeid
- Tildeling av prikker for salg til åpenbart påvirket person.

6.3 Kommunale boligsaker og startlån

Kommunale utleieboliger

Regelverket

Tildeling av kommunal utleiebolig reguleres av kriterier vedtatt av Sektorutvalget bistand og omsorg i møtet 09.12.10. Boligkategoriene er velferdsboliger (bolig for personer med spesielle boligbehov av midlertidig eller varig karakter) og omsorgsboliger (bolig for eldre personer med behov for heldøgnsomsorg, personer med psykiske lidelser, samt boliger til personer med psykisk utviklingshemming). For å få kommunal utleiebolig må flere vilkår være oppfylt, både generelle og spesielle kriterier. De generelle kriteriene er bl.a. at søkeren ikke selv eller ved hjelp av andre former for offentlig boligbistand er i stand til å skaffe seg egnet bolig på det private leiemarkedet. Vedkommende må være folkeregistrert som bosatt i Bærum kommune og ha 3 års botid i kommunen (unntak flyktninger på visse vilkår) og ha fylt 18 år (oppnådd myndighetsalder). Dette må kunne dokumenteres. I tillegg til de ovennevnte generelle vilkår må, som nevnt, også enkelte spesielle vilkår oppfylles.

Saksbehandlingen

Klagenevnden har behandlet klager vedrørende avslag på velferdsboliger. De fleste av avslagene er begrunnet med at søkeren ikke oppfyller vilkårene når det gjelder å kunne dokumentere at de befinner seg i en slik vanskelig livssituasjon med behov for velferdstjenester. Begrepet velferdstjenester er upresist og kan omfatte de fleste offentlige tjenester. Administrasjonen praktiserer «behov for velferdstjenester», slik at de kun omfatter et hjelpebehov utover det normale.

Det er også mange av søkerne/klagerne som har en leiet bolig og som selv har mulighet til å finne en ny leilighet på det private boligmarkedet. Klagenevnden har fått opplyst at mange av dem som har fått avslag får tilbud fra administrasjonen om bistand til å finne bolig på det private markedet. Klagenevnden vil igjen fremheve at dette er et viktig og positivt tilbud fra administrasjonen.

Administrasjonen opplyser at på bakgrunn av steng praksis og at kommunen har anskaffet flere boliger så har dette ført til betydelig kortere ventelister, samt kortere ventetid fra vedtak på rett til bolig til tildelt kommunal utleiebolig.

Startlån og tilskudd

Regelverket

Husbankens regelverk for startlån gjelder for kommunene. Dette er bl.a. Forskrift om startlån fra Husbanken, Retningslinjer for startlån fra Husbanken og veileder for saksbehandling av startlån i kommunene. Bærum kommune har også utarbeidet egne administrative retningslinjer for hvordan låne- og tilskuddsordningen for kjøp av egen bolig skal praktiseres.

Startlån er et virkemiddel for at kommuner kan bistå økonomisk vanskeligstilte som ellers ikke får lånefinansiering til bolig, eller tilstrekkelig lånebeløp i ordinære kredittinstitusjoner. Det skal bidra til at flere kan etablere seg og bli boende i egen eiet bolig. Kommunene skal prioritere vanskeligstilte grupper i sitt arbeid med startlån. Startlån skal tildeles etter en behovsprøving. I vurderingen skal kommunen (forskriftens § 3) vektlegge om søkeren forventes å ha langvarige problemer med å finansiere eiet bolig

og har benyttet muligheten til sparing, innenfor de økonomiske mulighetene søkerens inntekter og nødvendige utgifter til livsopphold gir. Det vil si at søkeren må ha evne til å betjene lånet over tid og fortsatt ha nødvendige midler igjen til livsopphold. Uavhengig av dette kan startlån også gis i enkelte spesielle situasjoner fastsatt av Husbanken og Bærum kommune.

Startlånet kan også benyttes sammen med lån fra andre kredittinstitusjoner, for eksempel som topplån. Det kan også gis startlån til refinansiering og nødvendig tilpasning/utbedring for å kunne bli boende i egnet bolig.

Når det gjelder boligtilskudd kan det være en del av startlånsordningen og da til særlig vanskeligstilte. Det er behovsprøvet og vurderes i de tilfeller enkeltpersoner/husstander med varig lav inntekt ikke er i stand til å betjene fullt lån til egnet bolig. Utmålingen av tilskudd blir gjort etter individuell vurdering ut i fra søkers betjeningsevne. Det forutsettes at inntektpotensialet i husstanden er utnyttet.

Saksbehandlingen

De fleste avslagene på startlån er begrunnet med at søker mangler tilstrekkelig betjeningsevne. Inntekten er ofte av midlertidig karakter. I utgangspunkt skal søkere/husstanden utnytte hele sitt inntektpotensiale. Det kan også være at inntekten er høyere enn fastsatt grense eller at søkeren mangler egenkapital.

I flere av klagesakene er avslaget begrunnet med at søkerne ikke har 100% fast stilling, men at søkerne/husstanden likevel har utnyttet sitt inntektpotensiale. Administrasjonens praksis

ved behovsprøvingen er at det i utgangspunkt skal legges til grunn 100% fast inntekt ved beregning av betjeningssevne. I disse sakene er det stor forskjell på betjeningsevne om det er fast eller faktisk inntekt som legges til grunn. Det er opplyst at det blir praktisert noen få unntak fra dette i helt spesielle tilfeller.

Klagenevnden anbefaler på bakgrunn av klagesaksbehandlingene, og etter opplysninger vedrørende flere problemstillinger fra administrasjonen, at retningslinjene for å få innvilget startlån behandles politisk. Dette for å gi administrasjonen et bedre utgangspunkt for saksbehandlingen.

De fleste avslagene på tilskudd skyldes at husstandens vanskelige økonomiske situasjon ikke er varig. Dette er for eksempel tilfelle der husstanden kan øke betjeningsevnen ved å utnytte sitt inntekspotensiale eller nedbetale forbruksgjeld.

6.4 Barnehagesaker

Regelverket

Klager over avslag på søknad om barnehageplass, kommunalt tilskudd og lignende behandles etter barnehageloven, forskrifter og vedtekter for kommunale barnehager m.m. De private og kommunale barnehagene har ulike opptaksregler. De private er vedtatt av de enkelte styrer og de kommunale av kommunestyret. Barnehagene har ulike driftsformer og åpningstider.

Saksbehandlingen

Klagenevnden har behandlet færre saker enn i fjor angående bl.a. avslag på søknad om barnehageplass. Det vil si ikke tildelt

plass i kommunal barnehage og ikke fått plass i ønsket barnehage. I de tilfellene hvor klager ikke har fått ønsket plass har kommunen oppfylt sin lovbestemte plikt som er å tildele barnehageplass, selv om plass i ønsket barnehage ikke var mulig. Klagenevnden har også behandlet klage vedrørende spesialpedagogisk hjelpetiltak.

6.5 Skolesaker

Tildeling av skoleplass

Regelverket

Opplæringsloven § 8-1 omhandler bl.a. at grunnskoleelever har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest eller ved den skolen i nærmiljøet som de tilhører. Klagenevnden viser til at regulering av hvilken skole de ulike områder i kommunen tilhører, bestemmes av kommunen gjennom forskrift, jfr. opplæringsloven. Kommunestyret i Bærum har vedtatt en forskrift for skoletilhørighet. Det er Sektorutvalg barn og unge som treffer vedtak om endring av skolens inntaksområde ved å overføre en grunnkrets fra en skole til en annen. Når det gjelder hvilken skole som er nærmest, skal det tas utgangspunkt i geografiske forhold, men det skal også tas hensyn til andre relevante forhold, som for eksempel om eleven har søsken på skolen, kapasitet ved skolen og om skoleveien er farlig.

Opplæringslovens § 8-1 3. ledd gjelder for elever som ønsker en annen skole enn det inntaksområdet eleven tilhører. Bærum kommune har også vedtatt hvilke kriterier som skal vektlegges i denne type saker.

Bærum kommunes forskrift for skoletilhørighet ble vedtatt endret av kommunestyret 19.06.2013.

Saksbehandlingen

Klagenevnden har behandlet betydelig færre klagesaker enn tidligere hvor eleven har søkt om skoleplass på en annen skole enn den eleven har som inntaksområde. Dette antar Klagenevnden har sammenheng med at opptaksområdene nå har vært stabile og kjente gjennom flere år.

Administrasjonens begrunnelse er at skolen tar først inn alle elevene fra eget inntaksområde, deretter kan andre elever tas inn - hvis det er ledig plass. I ovennevnte klagesakene har skolene ikke hatt kapasitet.

Elevpermisjon

Regelverket

Opplæringsloven § 2-11 har bestemmelser om elevpermisjon. Bestemmelsens første ledd gir ikke en elev en rett til permisjon, men kommunen kan etter søknad gi en elev fri fra grunnskoleopplæringen i inntil to uker når det er forsvarlig.

Det er en forutsetning for permisjon at det er forsvarlig å gi eleven fri fra opplæringen. Hvorvidt permisjon er forsvarlig eller ikke må avgjøres ut fra hensynet til elevens opplæring. Det må vurderes om eleven totalt sett får en forsvarlig grunnskoleopplæring. Opplæringsloven § 2-11 har en grense for maksimal permisjonstid som er inntil to uker, og bestemmelsen må også sees i sammenheng med opplæringsloven § 2-1 - som omhandler rett og plikt til grunnskoleopplæring.

Bestemmelsens annet ledd gir en elev som tilhører et trossamfunn utenfor Den norske kirke, etter søknad, rett til permisjon de dagene deres trossamfunn har helligdager, når vilkåret om nødvendig opplæring i permisjonstiden er oppfylt.

Den opplæringen eleven mister i forbindelse med permisjon etter § 2-11 har eleven imidlertid ikke rett til å få erstattet senere.

Bærum kommune har utarbeidet vesentlig strengere retningslinjer for elevpermisjoner. Retningslinjene ble vedtatt justert/innstrammet av Sektorutvalg barn og unge i møte 20.05.14 «Grunnskolen – justerte retningslinjer for elevpermisjoner», samt justeringer vedrørende forsvarlighetsvurderingen, jfr. referatsak- Sektorutvalg barn og unge, møte 17.03.15. Disse retningslinjene gir mulighet for å innvilge permisjon også i tilfeller som ikke er nevnt eksplisitt i retningslinjene. Det ble imidlertid i september 2015 foretatt en administrativ innstramming, som fjerner denne muligheten, uten politisk behandling. Klagenevnden anser ikke denne innstramming som gjeldende regelverk.

Saksbehandlingen

Klagenevnden har i år behandlet færre klagesaker hvor elever ikke har fått innvilget permisjon. Klagenevnden kjenner ikke til årsaken, men det kan ha sammenheng med Klagenevndens tydeliggjøring av hjemmelsgrunnlaget for elevpermisjoner i årsrapporten i fjor, og kommunestyrets vedtak av 25.05.16 som ber administrasjonen fremlegge en sak for Hovedutvalg for barn og unge om en evaluering av elevpermisjonseglene.

Klagenevnden har behandlet sakene etter «Grunnskolen - justerte retningslinjer for elevpermisjoner» vedtatt 20.05.14 med justeringene, jfr. referatsak i Sektorutvalg barn og unge, møte 17.03.15. Klagenevnden har registrert at mange skoler fortsatt praktiserer de retningslinjene som er ytterligere innstrammet fra

administrasjonen og ikke politisk behandlet, og som ligger på Bærum kommunes nettsider. Dette har ført til at Klagenævnden har måtte behandle flere av klagesakene over to møter, samt oppheve og tilbakesende flere av klagesakene for ny behandling.

Mange av klagerne fremhever i sin begrunnelse at administrasjonens praktisering av retningslinjene er for skjematisk og dermed gir urimelige resultater. Administrasjonens retningslinjer/Bærumstandard av 02.09.15 åpner ikke opp for permisjon utenom de tilfeller som er angitt i retningslinjene. Klagenævnden mener og har erfart at en så steng praksis fører og kan føre til, sterkt urimelige avgjørelser. Dette skal ikke skje etter alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Fylkesmannen har presisert i sitt brev til Bærum kommune at retningslinjene/Bærumstandard/elevpermisjon ikke må føre til bl.a. sterkt urimelige avgjørelser.

Innenfor området skole har Klagenævnden forøvrig behandlet klager vedrørende:

- Psykososialt miljø for elever
- Søknad om gjesteelevsgaranti
- Fremskutt skolestart
- Skolebytte
- Fritak fra norskopplæring
- Spesialundervisning.

6.6 Barnevernsaker - oppreisningsordning

Akershus fylkeskommune har etablert en oppreisningsordning for tidligere barnevernsbarn (vedtatt 16.06.2011). Ordningen gjelder barn fra alle Akershuskommunene som har vært plassert i institusjoner eller fosterhjem i tiden fra 1.1.1980 til 31.12.2003,

og som der har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt. Kommunene i Akershus ble invitert til å slutte seg til ordningen, ut fra tanken om at ansvaret i denne perioden må anses delt mellom fylkeskommunen og den enkelte kommune. Bærum kommunestyre vedtok den 30.01.2013 enstemmig å slutte seg til Akershus fylkeskommunes oppreisningsordning for barnevernsbarn og har inngått samarbeidsavtale med Akershus fylkeskommune. Ordningen trådte i kraft den 01.11.2012 og søknadsfristen utløper 01.11.2016.

Vilkårene for erstatning er – i det alt vesentlige - identiske med Bærum kommunes billighetserstatningsordning, som gjaldt frem til 1980. Bærum kommunestyre vedtok den 20.6.2007 (sak nr 62/07) å opprette en billighetserstatningsordning for barn som var plassert i institusjon eller fosterhjem av barnevernet i tiden før 1.1.1980. Jevnfør også formannskapsak den 24.1.2007 (sak nr.11/2007). Ordningen ble avsluttet i 2010, og utvalgets rapport ble behandlet av kommunestyret den 1.12.2010 (sak 65/10).

Formålet er å ta et moralsk ansvar overfor personer som har vært utsatt for overgrep og omsorgssvikt i institusjon eller fosterhjem under plassering av barnvernstjenesten i alle Akershuskommunene. Oppreisningen gis i form av en uforbeholden unnskyldning samt utbetaling av et pengebeløp. Akershus fylkeskommune har opprettet et sekretariat og nedsatt et utvalg til å behandle og avgjøre søknader, langt på vei etter samme mønster som Bærums tidligere billighetserstatningsordning.

Det er gitt egne vedtekter for praktiseringen av ordningen, vedtatt av Bærum

kommunestyre den 30.01.2013. Justert 28.03.2013 av rådmannen i henhold til fullmakt.

Dersom søkeren klager på avslag vedrørende søknad om oppreisning og oppreisningsutvalget opprettholder sitt opprinnelige vedtak skal klagen oversendes Akershus fylkeskommunes klagenemnd og Bærum kommunes klagenemnd for endelig avgjørelse.

Saksbehandling

Klagenemnden har i år behandlet 3 klagesaker. I en av klagesakene fikk klageren medhold og ble innvilget oppreisning. I to av klagesakene ble klagen ikke tatt tilfølge på grunnlag av at vilkårene ikke var oppfylt. Klagesakene er svært omfattende og krevende da de gjennomgående består av vanskelige faktiske og rettslige vurderinger.

Klagenemnden vil nevne at beviskravene er lempet i forhold til ordinære erstatningsaker, og at det legges stor vekt på søkerens fremstilling.

6.7 Andre typer saker

Utover de sakstyper som allerede er presentert ovenfor, har Klagenemnden bl.a. behandlet klager over vedtak i forbindelse med:

- Parkering for forflytningshemmede
- Tilkobling vann og avløp og ledningsnedleggelse
- Tilskudd til kulturformål